

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERDE AİDİYET ARAŞTIRMALARININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Doç. Dr. Mustafa POLAT

Karabük Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,

mustafapolat@karabuk.edu.tr - <https://orcid.org/0000-0002-6905-0087>

Prof. Dr. Fatih KIRIŞIK

Karabük Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

fkirisik@karabuk.edu.tr - <https://orcid.org/0000-0002-9663-7502>

ÖZET

Küresel düzeyde öğrenci hareketliliğinin hızla artması ve yükseköğretimin giderek çok kültürlü bir yapıya dönüşmesi, uluslararası öğrencilerin çok boyutlu uyum süreçlerini etkileyen psikososyal değişkenleri her zamankinden daha önemli hâle getirmiştir. Bu bağlamda ilgili alanyazında kritik bir değişken olarak kabul gören aidiyet; uluslararası öğrencilerin kendilerini üniversite topluluğunun anlamlı, değer verilen ve kabul gören bir üyesi olarak görmelerini sağlayan temel bir psikososyal faktör olup, sosyal ve akademik entegrasyon süreçlerinin merkezinde yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı, uluslararası öğrencilerde aidiyet konusuna odaklanan bilimsel bilgi birikimini bibliyometrik yöntemle incelemek; alandaki araştırma eğilimlerini, entelektüel yapıyı ve tematik odakları ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan dergilerde yayımlanan, uluslararası öğrencilerde aidiyet konusunu temel alan 476 makale bibliyometrik araçlar kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler Microsoft Excel, R Studio ve Biblioshiny yazılımları kullanılarak çözümlenmiş; yayın ve atıf eğilimleri, ilgili alanyazında ülkelerin üretkenliği gibi bibliyometrik göstergelerin yanı sıra anahtar sözcüklerin sıklığı ve ortak sözcük eş-zamanlılık ağları ile ortak atıf ağları ve iş birliği haritaları incelenerek alanın kavramsal yapısı, entelektüel temelleri ve uluslararası ortaklık örüntüleri bütüncül biçimde ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgular, uluslararası öğrencilerde aidiyet literatürünün sosyal bağlılık, kültürleşme, psikolojik iyi oluş ve kampüs entegrasyonu gibi temalar etrafında yoğunlaştığını ve bu alanın kültürel psikoloji ile yükseköğretimde uluslararasılaşma çalışmalarının kesişiminde giderek daha bütüncül bir yapıya ulaştığını ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın, uluslararası öğrencilerde aidiyet konusundaki bilimsel bilgi birikimini makro düzeyde görünür kılarak, gelecekte yürütülecek ampirik ve kuramsal çalışmalara yol gösterici bir çerçeve sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler : Uluslararası öğrenciler, aidiyet, yükseköğretim, uluslararasılaşma, bibliyometrik analiz

A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF RESEARCH ON INTERNATIONAL STUDENTS' SENSE OF BELONGING

ABSTRACT

The rapid growth of global student mobility and the multicultural nature of higher education have rendered psychosocial variables that shape international students' multidimensional adaptation processes more salient than ever. Within this context, sense of belonging—widely recognized in the literature as a critical construct—constitutes a fundamental psychosocial factor that enables international students to perceive themselves as meaningful, valued, and accepted members of the university community, positioning it at the core of social and academic integration processes. The purpose of this study is to examine the scientific knowledge base focusing on international students' sense of belonging through bibliometric methods and to reveal prevailing research trends, the intellectual structure of the field, and its dominant thematic orientations. To this end, 476 articles published in journals indexed in the WoS database and explicitly addressing sense of belonging among international students were analyzed using bibliometric tools. Data were processed using Excel, R Studio, and Biblioshiny; publication and citation trends, country productivity indicators, keyword frequencies, co-word networks, co-citation networks, and international collaboration maps were examined to provide a comprehensive depiction of the field's conceptual structure, intellectual foundations, and global partnership patterns. The findings indicate that the literature on international students' sense of belonging predominantly clusters around themes such as social connectedness, acculturation, psychological well-being, and campus integration, and that the field is increasingly converging at the intersection of cultural psychology and internationalization studies in higher education. By making the macro-level intellectual landscape of sense of belonging research visible, this study is expected to offer a guiding framework for future empirical and theoretical research in the domain of international student experiences.

Keywords : International students, sense of belonging, higher education, internationalization, bibliometric analysis

1. GİRİŞ

Son yıllarda özellikle yükseköğretim düzeyinde küresel öğrenci hareketliliğinde yaşanan hızlı artış, uluslararası öğrencilerin deneyimlerine ilişkin çok boyutlu dinamikleri araştırmaların odak noktalarından biri hâline getirmiştir. Uluslararası raporlar, dünya genelinde uluslararası öğrenci sayısının son yirmi yılda üç kat artarak 2025 itibarıyla 7 milyona yaklaştığını ifade etmekte; bu artışın, üniversitelerin uluslararasılaşma politikaları, ekonomik etkenler, akademik fırsatlar ve küresel rekabetle birlikte daha da hızlanacağını öngörmektedir (Quacquarelli Symonds [QS], 2025; Times Higher Education [THE], 2025; United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2025). Bu kapsamda, uluslararası öğrencilerin akademik, sosyal, kültürel ve psikolojik uyum süreçleri; öğrencilerin başarısı, iyi oluşu ve üniversitedeki eğitimlerini sürdürme oranları açısından stratejik bir araştırma alanı hâline gelmiştir (Arslan & Polat, 2024; Juboori vd., 2025; Manyeruke & Tansel, 2024). Uluslararası öğrencilerin uyum süreçleri; dil yeterliği, kültürel farklılıklar, sosyal etkileşim fırsatları ve psikolojik dayanıklılık gibi çok sayıda değişkenin etkileşimiyle şekillenmekte olup,

bu değişkenler arasında aidiyet duygusu özel bir belirleyici konumda yer almaktadır (Cena vd., 2021; Lu vd., 2024; Yıldırım vd., 2021).

Aidiyet, öğrencinin kendisini üniversite topluluğunun kabul edilen, değer verilen ve desteklenen bir üyesi olarak algılamasıyla ilişkili temel bir psikososyal ihtiyaçtır. Bu kavram, bireyin bulunduğu sosyal bağlamda “buraya aidim”, “bu topluluğun bir parçasıyım” ve “benim burada bir yerim var” şeklindeki algısal değerlendirmelerini içeren çok boyutlu bir yapıdır (Strayhorn, 2019). Strayhorn’un yükseköğretimde aidiyeti bir “temel insan ihtiyacı” olarak tanımlayan yaklaşımı, bu duygunun yalnızca sosyal bir bağ değil aynı zamanda başarı, motivasyon, öz-yeterlik, katılım ve psikolojik dayanıklılık üzerinde doğrudan etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Nitekim araştırmalar, aidiyet düzeyi yüksek öğrencilerin akademik performanslarının daha yüksek, stres ve yalnızlık düzeylerinin daha düşük olduğunu; ayrıca aidiyetin öğrencilerin üniversitede öğrenimlerini sürdürme olasılıklarını anlamlı biçimde artırdığını göstermektedir (Caligiuri, 2020; Grüttner, 2019; Kuşçi, 2023; Yıldırım vd., 2021). Uluslararası öğrencilerle yapılan araştırmalar, aidiyet algısının akademik uyum, sosyal destek ağlarının gelişimi, kampüsle kurulan ilişki, ruh sağlığı ve yaşam doyumu üzerinde dönüştürücü bir etkisi olduğunu göstermiştir (Glass & Westmont, 2014; Hsieh & Watson, 2025; Zhang vd., 2025). Ayrıca, uluslararası öğrencilerin aidiyet düzeylerinin akademik ve sosyal uyum, yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Örneğin Hendrickson vd. (2011), ev sahibi ülke vatandaşlarıyla kurulan arkadaşlıkların sosyal bağlılık ve genel memnuniyeti artırdığını, ev özlemini ise azalttığını bulgusuna ulaşmışken; Cena vd. (2021) ve Aldossari (2025) ise kültürlerarası etkileşim fırsatları, kapsayıcı kampüs uygulamaları ve sosyal destek ağlarının uluslararası öğrencilerin aidiyet duygusunu güçlendirdiğini; Tewari vd. (2024) de özellikle etkinlikler yoluyla kurulan sosyal ilişkiler ve deneyimlerin aidiyetle birlikte uluslararası lisansüstü öğrencilerin öznel iyi oluşunu desteklediğini ortaya koymaktadır. Bu bütüncül çerçeve, aidiyetin yalnızca bir duygusal bağlılık göstergesi olmadığını; uluslararası öğrencilerin üniversite deneyimini şekillendiren çok boyutlu ve dinamik bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle aidiyetin, günümüzde üniversitelerde uluslararasılaşma politikalarının, öğrenci destek hizmetlerinin ve kültürel kapsayıcılık stratejilerinin merkezinde yer alması gereken bir kavram olarak değerlendirilmesinin önemli olduğu ifade edilebilir.

Bununla birlikte mevcut literatür incelendiğinde, uluslararası öğrencilerde aidiyet üzerine yapılan çalışmaların sayıca artmasına karşın, araştırmaların büyük bölümünün belirli üniversite örneklemi ya da tekil ülke bağlamlarıyla sınırlı kaldığı görülmektedir. Ayrıca, alanın genel eğilimlerini, kavramsal gelişimini ve entelektüel yapısını geniş bir perspektiften ortaya koyan bütüncül analizlerin oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, uluslararası öğrencilerde aidiyet konusuna ilişkin araştırma eğilimlerini, entelektüel ağı, tematik kümeleri ve yayın dinamiklerini makro düzeyde inceleyen bibliyometrik çalışmaların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Uluslararası öğrencilerde aidiyet alanında yürütülen araştırmaların yönelimlerini, bu alana katkı sunan yazar ve kurumların etkileşim ağlarını, ortaya çıkan tematik kümeleri ve kavramsal ilişkileri bütüncül biçimde incelemek; alanın mevcut bilgi birikimini anlamlandırmak ve gelecekteki kuramsal ile ampirik çalışmalara yön verecek bir çerçeve oluşturmak açısından kritik bir önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, bu araştırma WoS veri tabanında yer alan ve uluslararası öğrencilerde aidiyet kavramını merkeze alan çalışmaları

bibliyometrik yöntemlerle inceleyerek alanın yıllar içerisindeki gelişim eğilimlerini, yayın ve atıf dinamiklerini, tematik yoğunlaşma alanlarını ve entelektüel yapısını sistematik biçimde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Böylelikle bu araştırma uluslararası öğrencilerde aidiyet literatürüne ilişkin kapsamlı ve bütüncül bir makro düzey görünüm sunmakta; aynı zamanda gelecekte gerçekleştirilecek kuramsal ve ampirik araştırmalara yön verebilecek analitik bir çerçeve oluşturmayı hedeflemektedir.

2. YÖNTEM

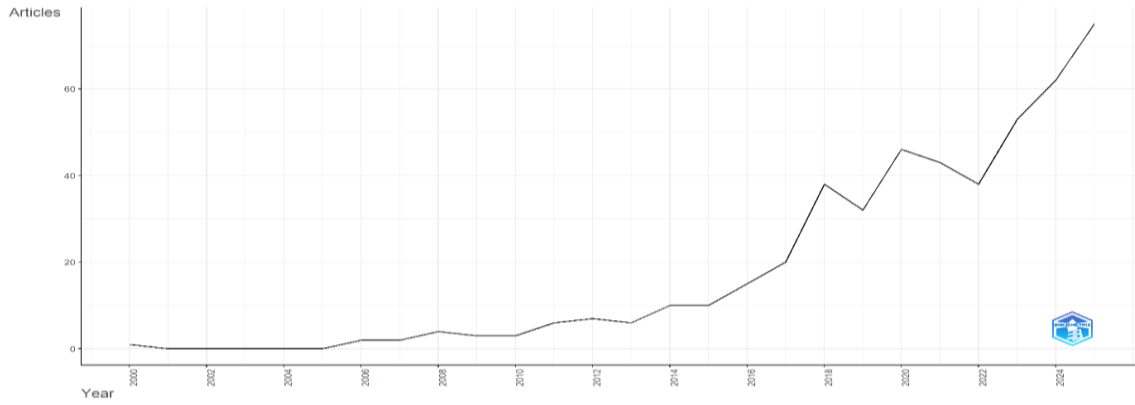
Bu çalışmada uluslararası öğrencilerde aidiyet kavramına ilişkin yayımlanmış makaleler, bibliyometrik analiz teknikleri kullanılarak incelenmiştir. Bibliyometri, akademik yayınların nicel göstergeler üzerinden sistematik olarak incelenmesini sağlayan; böylece bir araştırma alanının yapısını, tematik yönelimlerini, etkileşim ağlarını ve zaman içindeki bilimsel gelişimini nesnel biçimde ortaya koyan analitik bir araştırma yöntemidir (Donthu vd., 2021). Bu bağlamda bibliyometrik analizlerin, ele alınan literatürün mevcut kapsamını, üretim dinamiklerini ve bilgi birikiminin evrimsel seyrini görünür kılacağı; alanın entelektüel temelleri ile ortaya çıkan tema ve kümelenmeleri bütüncül bir perspektifle değerlendirmeye olanak tanıyacağı ifade edilebilir (Zupic & Čater, 2015).

Bu çalışmada kullanılan veri seti, uluslararası düzeyde yüksek bilimsel güvenilirliğe sahip WoS veri tabanında yayımlanmış makalelerden oluşturulmuştur. Araştırmanın başlangıç aşamasında, uluslararası öğrenciler bağlamında aidiyet olgusunu doğrudan ele alan çalışmalara sistematik biçimde erişebilmek amacıyla kapsamlı bir anahtar sözcük belirleme ve kavramsal kapsam taraması süreci yürütülmüştür. Bu süreçte, alan yazındaki kavramsal çeşitlilik dikkate alınarak arama terimleri titizlikle yapılandırılmış ve örnekleme dahil edilecek yayınların nitelikli biçimde seçilmesi sağlanmıştır. Bu süreçte anahtar sözcüklerin oluşturulmasında, literatürde güvenilir bir yaklaşım olarak kabul edilen ve tarama doğruluğunu artırmayı amaçlayan yöntemsel stratejiler dikkate alınmış ve bu süreçte (*TS= ("belonging*" OR "connectedness" OR "sense of community") AND TS= ("international student*" OR "foreign student*" OR "overseas student*" OR "study abroad student*" OR "cross-cultural student*" OR "transnational student*" OR "intercultural student*" OR "internationally-mobile student*" OR "exchange student*" OR "visiting student*" OR "incoming student*" OR "outgoing student*" OR "international undergraduate*" OR "international graduate*" OR "mobile student*")*) sözcük grupları kullanılarak WoS veri tabanında aramalar yapılmıştır. İlk sorgulamada toplam 601 araştırmaya erişilmiştir. İlk yapılan incelemede bu araştırmalardan araştırma makaleleri, derleme yazıları ve erken görünüm makaleler dışında kalan toplam 60 kitap bölümü, bildiri gibi diğer yayınlar veri setinin dışına çıkartılmıştır. Ardından 541 makale ön incelemeye tabi tutulmuş ve bunların arasından 65'inin konu ile ilişkili olmayan makaleler olduğu görülmesi üzerine analizlerin 476 makaleden oluşan veri seti ile yapılmasına karar verilmiştir. Veri toplama ve analiz sürecinde, PRISMA akış şemasında önerilen adımlar sistematik biçimde takip edilmiş; böylece çalışma kapsamında uygulanan dahil etme ölçütleri, veri eleme aşamaları ve nihai örneklem oluşturma süreci şeffaf, tutarlı ve yeniden üretilebilir bir biçimde yapılandırılmıştır (Moher vd., 2009). Analiz aşamasında ise elde edilen bibliyometrik veri seti, Excel, R Studio ve Biblioshiny yazılımlarından yararlanılarak çok yönlü

biçimde çözümlenmiş; bu sayede alanın yapısal özellikleri, tematik eğilimleri ve entelektüel bağlantıları kapsamlı bir analitik çerçeve içinde ortaya konmuştur (Aria & Cuccurullo, 2017).

3. BULGULAR

Çizelge 1 ve Görsel 1’de sunulan temel göstergeler incelendiğinde, uluslararası öğrencilerde aidiyet konusuna ilişkin literatürdeki ilk çalışmanın 2000 yılında yayımlandığı ve bu tarihten itibaren araştırma üretiminin giderek artan bir ivmeyle sürdüğü görülmektedir. 2000–2025 dönemini kapsayan veri seti toplam 476 akademik çalışmadan oluşmakta olup, yıllar içinde yayın sayılarında düzenli ve belirgin bir artış eğilimi olduğu tespit edilmiştir.

Görsel 1. Uluslararası öğrencilerde aidiyet araştırmalarının yıllara göre dağılımı

Araştırma kapsamında analiz edilen 476 makalenin 270 farklı bilimsel dergide yayımlanmış olması, alanın çok-disiplinli bir yapıda geliştiğini ve farklı akademik topluluklar tarafından ele alındığını göstermektedir. Öte yandan, yıllık yayın artış hızının %18,85 olarak hesaplanması, Görsel 1’de sunulan yıllara göre yayın dağılımı grafiğiyle birlikte değerlendirildiğinde, özellikle son on yılda bu alanda belirgin bir yükseliş eğilimi oluştuğunu ve uluslararası öğrencilerde aidiyet konusuna yönelik bilimsel ilginin anlamlı biçimde arttığını göstermektedir.

Çizelge 1. Uluslararası öğrencilerde aidiyet araştırmalarına ilişkin temel bibliyometrik göstergeler

Değişken	Bulgu
Makalelerin Yayımlandığı Zaman Aralığı	2000-2025
Makalelerin Yayımlandığı Dergi Sayısı	270
Makale Sayısı	476
Yıllık Büyüme Oranı (%)	18,85
Makale Başına Ortalama Atıf Sayısı	16,62
Makalelerin Kaynakçalarında Yer Alan Araştırma Sayısı	20422
Yazarların Kullandığı Anahtar Sözcük Sayısı	1549
Toplam Yazar Sayısı	1234
Tek Yazarlı Makalelerin Yazarları	104
Tek Yazarlı Makaleler	113
Makale Başına Ortak Yazar Sayısı	2,9
Uluslararası Ortak Yazarlıklar (%)	19,12

Ayrıca, veri setinde yer alan makalelerde toplam 20422 farklı kaynağa atıf yapıldığı belirlenmiş olup, bu durum uluslararası öğrencilerde aidiyet konusunun geniş, çok katmanlı ve kuramsal

açıdan zengin bir literatür zemini üzerinde geliştiğine işaret etmektedir. Bu duruma ek olarak, makale başına düşen ortalama atıf sayısının 16,62 olması ise alanın akademik görünürlüğünün ve atıf alma potansiyelinin görece yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmada incelenen makalelerde yazarlar tarafından toplam 1549 farklı anahtar sözcüğün kullanılmış olması, aidiyet literatürünün kavramsal çeşitliliğini ve tematik genişliğini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, çalışmanın yalnızca psikolojik aidiyet yönüyle değil; sosyal entegrasyon, kültürlerarası etkileşim, kampüs iklimi, ruh sağlığı, akademik başarı ve memnuniyet gibi çoklu temalar etrafında yayıldığını göstermektedir. Elde edilen bulgular, veri setinde toplam 1234 farklı yazarın yer aldığını göstermektedir. Yazarların 104'ünün tek yazarlı makaleler yoluyla katkı sunduğu, toplam 113 tek yazarlı çalışma bulunduğu belirlenmiştir. Buna karşın makale başına ortalama 2,9 ortak yazar düşmesi, alanın genel olarak iş birliğine dayalı bir üretim dinamiği taşıdığını ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışmaların %19,12'sinde uluslararası ortak yazarlık bulunması, uluslararası öğrenci aidiyeti konusunun küresel ölçekte ortaklaşa tartışılan bir araştırma alanı olduğunu göstermektedir. Bu bulgular bütün olarak değerlendirildiğinde, uluslararası öğrencilerde aidiyet konusunun son 25 yılda giderek büyüyen, çok disiplinli, kapsayıcı ve uluslararası iş birliklerine açık bir akademik alan hâline geldiği; bibliyometrik göstergelerin de bu gelişimi güçlü biçimde yansıttığı söylenebilir.

Veri setinde yer alan makaleler kapsamında yapılan analizler sonucunda elde edilen bir diğer önemli bulgu, uluslararası öğrencilerde aidiyet konusuna ilişkin literatürde en fazla yayın ve atıf alan dergilerin dağılımını göstermektedir. Çizelge 2 incelendiğinde, çalışmaların hangi akademik dergilerde yoğunlaştığı ve bu dergilerden hangilerinin uluslararası öğrencilerde aidiyet alanında öncü bir konum üstlendiği açık biçimde görülmektedir.

Çizelge 2. Uluslararası öğrencilerde aidiyet araştırmalarının en fazla yayımlandığı dergiler

Dergi	Yayın Sayısı	Toplam Atıf Sayısı
Journal of International Students	56	595
International Journal of Intercultural Relations	17	945
Frontiers in Psychology	9	115
Higher Education	8	336
Higher Education Research & Development	8	143
Counseling Psychologist	7	110
Frontiers in Education	6	35
Journal of Diversity in Higher Education	6	62
Journal of Studies in International Education	6	346
Journal of Cross Cultural Psychology	5	180

Buna göre, yayın sayısı açısından değerlendirildiğinde *Journal of International Students* (n=56) açık ara farkla en fazla makalenin yayımlandığı dergi olarak öne çıkmaktadır. Uluslararası öğrenci hareketliliği, kültürlerarası uyum ve sosyal entegrasyon gibi temalara sistematik biçimde yer veren bu dergi, aidiyet literatürünün en güçlü akademik merkezlerinden biri hâline gelmiştir. Bu dergiyi *International Journal of Intercultural Relations* (n=17) ve *Frontiers in Psychology* (n=9) takip etmekte; böylece sosyal psikoloji, kültürlerarası etkileşim ve üniversite deneyimi gibi alanlar literatürde merkezi bir konum kazanmaktadır.

Veri setinde yer alan makalelere gelen atıf sayıları dikkate alındığında ise tablo daha çarpıcı bir görünüm sunmaktadır. Yayın sayısı görece az olmasına rağmen *International Journal of*

Intercultural Relations (945 atıf), kültürlerarası uyum, ayrımcılık deneyimleri ve psikososyal süreçlere yönelik çalışmalarıyla oldukça yüksek bir akademik etki yaratmıştır. Benzer şekilde *Higher Education* (336 atıf) ve *Journal of Studies in International Education* (346 atıf) gibi yükseköğretim alanının önde gelen dergileri, uluslararası öğrencilerin akademik ve sosyal deneyimlerini ele alan çalışmalarla literatüre yön vermektedir. *Journal of Cross Cultural Psychology* (180 atıf) ve *Higher Education Research & Development* (143 atıf) ise aidiyetin kültürlerarası psikoloji ve pedagojik tasarım boyutlarına yaptığı katkılarla öne çıkmaktadır. Ayrıca *Journal of Diversity in Higher Education* (62 atıf) ve *Counseling Psychologist* (110 atıf) gibi dergiler, kampüs iklimi, çeşitlilik, psikolojik danışma ve destek hizmetleri bağlamında aidiyet literatürüne önemli teorik ve uygulamalı katkılar sunmaktadır. Genel olarak bu bulgular, uluslararası öğrencilerde aidiyet araştırmalarının kültürlerarası etkileşim, yükseköğretim politikaları, psikoloji, öğrenci danışmanlığı ve çeşitlilik çalışmaları gibi alanların kesişiminde yoğunlaştığını göstermektedir. Dahası, atıf dağılımı aidiyet temasının yalnızca eğitim bilimleri içinde değil, aynı zamanda sosyal psikoloji ve kültürlerarası çalışmalar literatüründe de geniş bir akademik karşılık bulduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, uluslararası öğrenci aidiyetinin doğası gereği hem disiplinler arası hem de küresel ölçekte tartışılan bir konu olduğunu bir kez daha teyit etmektedir.

Araştırmada elde edilen bir diğer önemli bulgu ise, uluslararası öğrencilerde aidiyet araştırmalarında en fazla yayın ve atıf üreten ülkelerin dağılımıdır. Çizelge 3 incelendiğinde, Amerika Birleşik Devletleri (n=123) ile Avustralya'nın (n=80) toplam yayın sayısı bakımından açık bir üstünlüğe sahip olduğu görülmektedir. Bu iki ülkeyi sırasıyla Çin (n=44), Kanada (n=39) ve Birleşik Krallık (n=38) izlemektedir. Bu bulgu, aidiyet araştırmalarının özellikle Anglo-Sakson yükseköğretim sistemlerinin güçlü olduğu ülkelerde yoğunlaştığını ve bu ülkelerin uluslararası öğrenciler üzerine yapılan çalışmalarda başat konumda bulunduğunu göstermekle birlikte Çin (n=44), Güney Kore (n=16) ve Japonya (n=12) gibi Uzakdoğu ülkelerinde de koyan ilişkin önemli sayıda araştırmanın gerçekleştirildiği ortaya çıkmıştır.

Çizelge 3. Yayın ve atıf sayısı en fazla olan ülkeler sıralaması

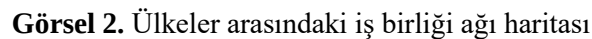
Ülkeler	Yayın Sayısı	Toplam Atıf Sayısı	Makale Başına Ortalama Atıf Sayısı
ABD	123	2272	18.50
Avustralya	80	1478	18.50
Çin	44	645	14.70
Kanada	39	886	22.70
İngiltere	38	450	11.80
Güney Kore	16	104	6.50
Japonya	12	104	8.70
Yeni Zelanda	11	401	36.50
Rusya	11	15	1.40
Almanya	9	156	17.30

Ülkeler, ilgili alanyazındaki makalelere gelen atıf sayıları açısından değerlendirildiğinde, ABD'nin (2272 atıf) literatüre toplam etki bakımından ilk sırada yer aldığı, onu Avustralya (1478 atıf) ve Kanada'nın (886 atıf) takip ettiği anlaşılmaktadır. Ancak ortalama atıf sayıları incelendiğinde, daha farklı bir tablo ortaya çıkmaktadır. Özellikle Yeni Zelanda'nın (36.50)

yüksek ortalama atıf değerleriyle dikkat çektiği; bu ülkeyi Kanada (22.70) ve ABD ile Avustralya'nın eşit düzeydeki ortalamalarının (18.50) izlediği görülmektedir. Bu durum, Yeni Zelanda ve Kanada gibi ülkelerde yapılan çalışmaların nicelik açısından daha sınırlı olsa da niteliksel olarak yüksek etki değeri ürettiğini göstermektedir. Buna karşılık Rusya'nın (1.40) ve Güney Kore'nin (6.50) düşük ortalama atıf düzeyleri, bu ülkelerdeki yayınların uluslararası görünürlük ve akademik etki bakımından daha sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu durumun bir diğer nedeni de bu ülkelerdeki yazılmış olan makalelerin önemli bir bölümünün İngilizce yerine Rusça ve Korece yazılmış olması olabilir. Genel olarak Çizelge 3'teki bulgular, yayın hacmi ile atıf etkisinin her zaman paralel ilerlemediğini; bazı ülkelerin daha az sayıda fakat etki gücü yüksek yayınlarla ön plana çıktığını ortaya koymaktadır. Bu durum, uluslararası öğrencilerde aidiyet araştırmalarının hem niceliksel hem de niteliksel üretim açısından küresel ölçekte farklılaşan bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen bir diğer önemli bulgu, uluslararası öğrencilerde aidiyet konusuna yönelik çalışmaların ülkeler arası iş birliği ağını ortaya koyan dünya haritasıdır. Bu harita, bibliyometrik analizlerde sıkça kullanılan uluslararası ortak yazarlık verilerine dayanmakta olup, ülkelerin birbirleriyle gerçekleştirdikleri ortak yayın üretimini görselleştirmektedir. Görsel 2.'de yer alan çizgiler iş birliği ilişkilerini, ülkelerin renk tonları ise yayın hacmini temsil etmektedir. Koyu tonlar ilgili ülkenin bu alanda daha fazla yayın yaptığını, çizgilerin yoğunluğu ise ülkeler arası ortak çalışmalarda etkileşim düzeyini göstermektedir. Görsel 2 incelendiğinde, ABD'nin uluslararası öğrencilerde aidiyet literatürünün hem yayın üretimi hem de uluslararası iş birliği açısından merkezî bir konumda yer aldığı görülmektedir. ABD'nin İngiltere, Kanada, Avustralya, Çin, Güney Kore ve birçok Avrupa ülkesiyle yoğun iş birliği bağlantılarına sahip olması, bu ülkenin alandaki bilimsel etkileşim ağını yönlendiren başlıca aktör olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, daha önceki ülke üretkenliği analizleriyle de tutarlıdır.

Harita ayrıca İngiltere ile Avustralya'nın, özellikle Avrupa ve Asya ülkeleriyle kurdukları güçlü ortak yazarlık ilişkileri sayesinde literatürde önemli bir köprü görevi üstlendiğini ortaya koymaktadır. Avustralya'nın Japonya, Çin, Malezya ve Yeni Zelanda ile yoğun iş birlikleri, bölgesel araştırma ağlarının Asya-Pasifik ekseninde genişlediğini göstermektedir. Benzer şekilde İngiltere'nin Almanya, Hollanda, İtalya ve İskandinav ülkeleriyle oluşturduğu bağlantılar, Avrupa merkezli entelektüel üretimin güçlü bir kümelenme oluşturduğunu işaret etmektedir. Bu kapsamda dikkat çeken bir diğer bulgu ise Çin ve Kanada'nın çift yönlü iş birliklerinde daha görünür hâle gelmesidir. Çin'in özellikle Avustralya, ABD ve İngiltere ile güçlü bağlantılar kurması, uluslararası öğrencilerde aidiyet araştırmalarının Asya'da yükselen bir ilgi alanı hâline geldiğini göstermektedir. Kanada'nın Avrupa ülkeleri ve ABD ile sürdürdüğü ortak yayın faaliyetleri, ülkenin uluslararası öğrenci politikaları bağlamındaki bilimsel üretimini güçlendirmektedir.

1047

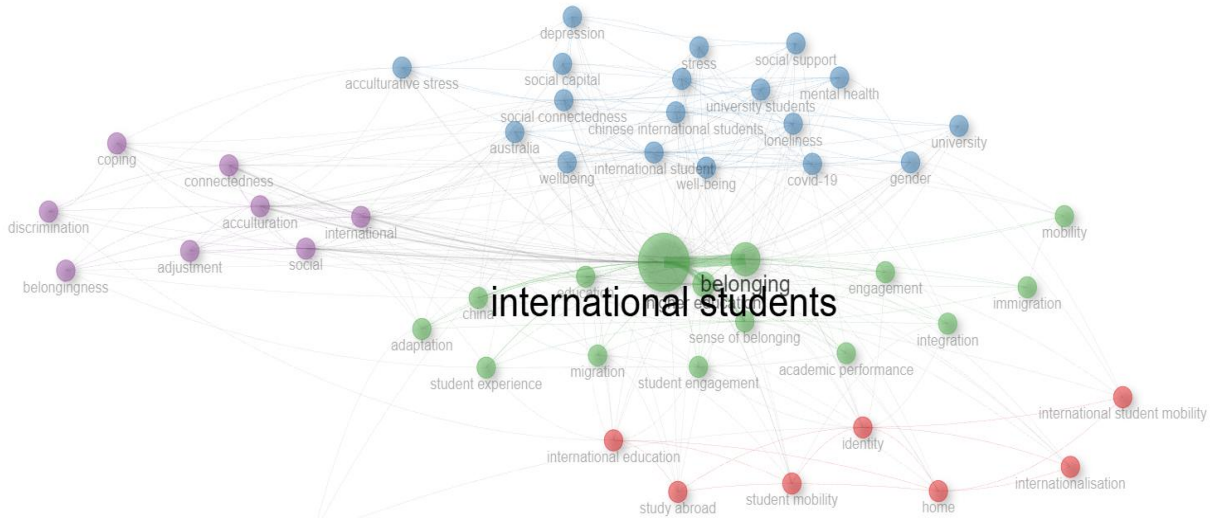
Araştırma kapsamında incelenen makalelerde yazarlar tarafından kullanılan anahtar sözcüklerin frekans dağılımı Görsel 3’te sunulmaktadır. Bu sözcük bulutu, veri setinde yer alan 476 makalenin anahtar sözcüklerinde en sık tekrar eden kavramlara dayanarak oluşturulmuş olup, literatürde hangi kavramsal yönelimlerin öne çıktığını bütüncül bir biçimde görünür kılmaktadır. Görsel 3’te en büyük puntolarla yer alan “*international students*”, “*belonging*” ve “*connectedness*” sözcükleri, araştırma alanının doğası gereği literatürün merkezinde bulunan temel kavramlardır. Bu üç terimin belirgin biçimde öne çıkması, çalışmanın inceleme nesnesinin uluslararası öğrenciler ve onların aidiyet deneyimleri olduğunu göstermesi bakımından son derece doğaldır.

Bu üç temel kavramı, uluslararası öğrencilerin yükseköğretim ortamındaki deneyimlerini ve aidiyetin çok boyutlu yapısını yansıtan “*sense of belonging*”, “*social connectedness*”, “*social support*” ve “*social integration*” gibi terimlerin takip ettiği görülmektedir. Bu kavramların öne çıkması, ilgili literatürün büyük ölçüde üniversite yaşamının yapısal özelliklerine, kurumsal kültürün niteliğine, sosyal entegrasyon mekanizmalarına ve bireylerin kampüs topluluğuyla kurduğu ilişkilerin gücüne odaklandığını göstermektedir. Aidiyetle farklı bağlamlarda ilişkili olan “*identity*”, “*engagement*” ve “*well-being*” gibi kavramların kelime bulutunda belirgin bir şekilde yer alması, bu olgunun yalnızca sosyal ilişkilerle değil, bireylerin kimlik gelişimi, akademik ve sosyal katılım düzeyleri ile psikolojik iyi oluş süreçleriyle de yakından bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra “*internationalisation*” ve “*covid-19*” gibi sözcüklerin görünürlüğü, uluslararası öğrencilerin aidiyet deneyimlerinin dönemin küresel gelişmeleri, yükseköğretim politikalarındaki değişimler ve pandemi sonrası dönüşen öğrenme ortamları tarafından şekillendirildiğini göstermektedir. Özellikle uluslararasılaşma olgusunun güçlenmesiyle birlikte kültürlerarası etkileşim, akademik uyum, sosyal destek ağlarının niteliği ve kimlik müzakereleri üzerine yapılan çalışmalar artmış; COVID-19 dönemine ilişkin kavramların öne çıkması ise pandemi koşullarının uluslararası öğrencilerin aidiyet duygusunu, sosyal bağlantılarını ve psikolojik iyi oluşlarını yeniden tanımladığını ortaya koymuştur. Bu durum, literatürdeki kavramsal yönelimlerin yalnızca teorik tartışmalardan değil, aynı zamanda dönemin sosyo-politik koşullarından, küresel krizlerden ve yükseköğretimdeki yapısal dönüşümlerden beslendiğini göstermektedir.

Sözcük bulutu aynı zamanda sosyal uyum, kültürel etkileşim ve kimlik gelişimiyle bağlantılı kavramların literatürde önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. “*Socialization*”, “*acculturation*”, “*migration*” ve “*identity*” gibi terimlerin görünürlüğü, uluslararası öğrencilerin yeni kültürel ortamlara uyum sağlama süreçlerinin, sosyal bağlar kurma biçimlerinin ve kimlik inşa deneyimlerinin araştırmalarda sıkça incelendiğini ortaya koymaktadır. Bu kavramlar, aidiyetin oluşumunun yalnızca bireysel algılara değil, öğrencilerin yeni sosyal sistemlere entegrasyonuna, kültürel kodlarla karşılaşmalarına ve hem geldikleri toplumla hem de ev sahibi kültürle kurdukları ilişkilerin niteliğine bağlı olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte “*social support*”, “*social connectedness*” ve “*social capital*” gibi sözcüklerin belirgin biçimde yer alması, uluslararası öğrenci aidiyetinin güçlü sosyal ilişkiler, destek ağları, topluluk hissi ve karşılıklı güven gibi sosyal kaynaklarla yakından ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Bu kavramların birlikte görünmesi, aidiyetin hem içsel bir psikososyal deneyim hem de bireyin içinde bulunduğu toplumsal çevre tarafından

şekillendirilen dışsal bir süreç olduğunu göstermekte; böylece literatürdeki araştırmaların çok katmanlı, bütüncül ve bağlamsal bir perspektifle yürütüldüğünü doğrulamaktadır. Öte yandan, psikolojik faktörlerle ilişkili anahtar sözcüklerin de literatürde dikkat çekici bir ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. “*Well-being*”, “*mental health*”, “*loneliness*”, “*depression*”, “*resilience*” ve “*stress*” gibi kavramların yer alması, aidiyetin yalnızca sosyal bir olgu değil, aynı zamanda duygusal ve psikolojik süreçlerle derinlemesine bağlantılı olduğunu göstermektedir. Özellikle yalnızlık, stres ve başa çıkma süreçlerini yansıtan terimlerin görünürlüğü, aidiyetin uluslararası öğrencilerin psikolojik deneyimlerinde belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen bir diğer önemli bulgu ise, uluslararası öğrencilerde aidiyet konusunu ele alan çalışmalarda kullanılan anahtar sözcüklerin birlikte görülme (co-occurrence) ilişkilerini ortaya koyan ağ yapısıdır. Görsel 4, literatürdeki kavramların birbirleriyle ne ölçüde ilişkili olduğunu, hangi kavramların birlikte kullanıldığını ve araştırma alanının kavramsal yapısını oluşturan kümelenmeleri bütüncül bir biçimde yansıtmaktadır. Ağdaki düğümler (noktalar) anahtar sözcükleri temsil ederken, düğümler arasındaki çizgiler bu sözcüklerin aynı çalışmalarda birlikte geçme sıklığına işaret etmektedir. Düğüm büyüklükleri kavramların literatürdeki kullanım yoğunluğunu, renk tonları ise kavramsal yakınlıklara dayalı kümeleri göstermektedir.

Görsel 4. Anahtar sözcüklerin birlikte görülme (co-occurrence) ilişkilerini ortaya koyan ağ yapısı

Görsel 4 incelendiğinde, “international students” kavramının ağına açık biçimde merkezinde konumlandığı ve diğer tüm kavramlara kıyasla çok daha yüksek bağlantı gücüne sahip olduğu görülmektedir. Bu merkezi konum, uluslararası öğrenciler bağlamında yürütülen çalışmaların temel odağının, öğrencilerin yeni bir eğitim sistemine, kültürel çevreye ve sosyal atmosfere uyum süreçlerini anlamaya yönelik olduğunu göstermektedir. “international students” düğümünün en güçlü ilişkileri “belonging”, “sense of belonging”, “social connectedness”, “integration”, “student engagement” ve “academic performance” gibi kavramlarla kurması, literatürde aidiyet deneyiminin akademik başarı, sosyal ilişkiler, etkileşim düzeyi ve üniversite topluluğuyla bütünleşme arasında çok yönlü bir ara değişken niteliğinde ele alındığını ortaya koymaktadır. Ağın merkezine yakın konumlanan “social support”, “well-being”, “mental health”, “loneliness” ve “acculturative stress” gibi kavramlar ise aidiyetin yalnızca sosyal veya kurumsal bir olgu olmadığını; aynı zamanda psikolojik ve duyuşsal süreçlerle yakından ilişkili çok boyutlu bir yapı olarak ele alındığını göstermektedir. Bu genel çerçeveye ek olarak, ağın

çeşitli bölgelerinde farklı renk tonlarıyla belirginleşen dört kavramsal küme, uluslararası öğrencilerde aidiyet araştırmalarının temel tematik eksenlerini ayrıntılı biçimde görünür kılmaktadır.

1. Mor Küme: Kültürleşme, Psikososyal Uyum ve Bağlantısallık

Mor tonlarda temsil edilen küme, “acculturation”, “adjustment”, “connectedness”, “coping” ve “belongingness” gibi kavramlardan oluşmaktadır. Bu kümelenme, aidiyetin kültürleşme süreçleri ve psikososyal uyum dinamikleri ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Kavramların birlikte konumlanması, uluslararası öğrencilerin karşılaştığı kültürel belirsizlik, sosyal dışlanma ve adaptasyon güçlüklerinin literatürde sıklıkla aidiyet duygusunun oluşumu ve niteliği bağlamında incelendiğini ortaya koymaktadır. Bu yapı, aidiyetin yalnızca sosyal kabulü ifade etmediğini; aynı zamanda öğrencilerin yeni kültürel bağlamda yaşadıkları stres, sosyal bağlantı kurma çabaları ve baş etme stratejileriyle doğrudan etkileşim hâlinde olduğunu göstermektedir.

2. Mavi Küme: Sosyal ve Duygusal Uyum

Mavi tonlarda yoğunlaşan kavramlar, “social support”, “mental health”, “well-being”, “stress”, “loneliness”, ve “social capital” gibi terimlerdir. Bu küme, aidiyetin psikolojik dayanıklılık, sosyal destek ağları ve duygusal uyum bağlamında ele alındığını göstermektedir. Özellikle sosyal destek mekanizmalarının (akran ilişkileri, öğretim elemanı desteği, topluluklara katılım) hem yalnızlık ve stres gibi olumsuz duygusal deneyimleri azalttığı hem de öğrencilerin aidiyet duygusunu güçlendirdiği literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu kümede “COVID-19” ve “acculturative stress” gibi kavramların da küme içerisinde yer alması, pandemi dönemindeki izolasyonun ve kültürleşmeye bağlı stresin aidiyetin duygusal bileşenlerine nasıl yansıdığını göstermektedir. Böylece mavi küme, aidiyetin psikolojik kaynaklar, destek sistemleri ve duygusal sağlık ekseninde incelendiği kapsamlı bir tematik alanı temsil etmektedir.

3. Kırmızı Küme: Uluslararasılaşma, Öğrenci Hareketliliği ve Kimlik İnşası

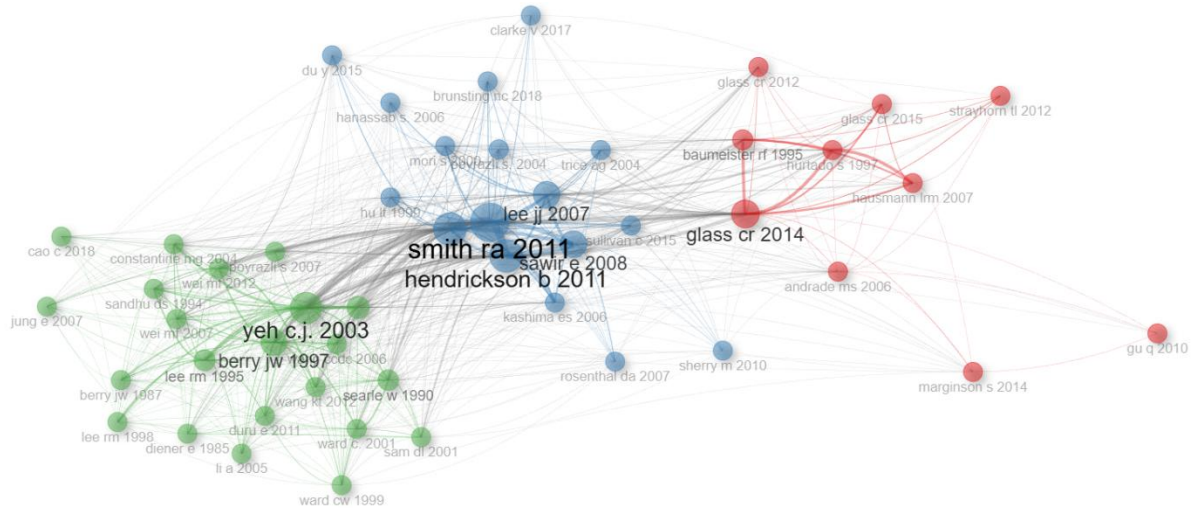
Kırmızı tonlarda yer alan “internationalisation”, “study abroad”, “international student mobility”, “student mobility”, “home”, “identity” gibi kavramlar, uluslararası öğrencilerde aidiyetin küreselleşme, mobilite ve kimlik süreçleri bağlamında kavramsallaştırıldığını göstermektedir. Bu küme, uluslararası öğrenci hareketliliğinin yalnızca mekânsal bir geçiş değil; aynı zamanda kimlik arayışı ve kültürlerarası deneyimlerin aidiyet algısını yeniden şekillendirmesi gibi süreçleri içerdiğini ortaya koymaktadır. Bu kümede özellikle “home” kavramının belirgin şekilde merkezde yer bulması ve diğer kavramlarla yoğun bağlantılarının olması, öğrencilerin yer duygusu, aidiyetin mekânsal boyutu ve kültürlerarası konumlanma deneyimlerinin literatürde önemli bir inceleme alanı olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle kırmızı küme, yükseköğretimde küresel hareketlilik bağlamında aidiyetin mekânsal, kültürel ve kimliksel boyutlarını irdeleyen çalışmaları yansıtmaktadır.

4. Yeşil Küme: Akademik Katılım, Entegrasyon ve Kurumsal Deneyim

Yeşil tonlarda görülen küme, “belonging”, “sense of belonging”, “student engagement”, “integration”, “academic performance”, “adaptation”, “migration”, “student experience” gibi kavramlardan oluşmaktadır. Bu yoğunlaşma, aidiyetin yükseköğretim bağlamında özellikle akademik uyum, ders içi etkileşim, motivasyon, performans ve kurumsal bütünleşme ile ilişkilendirildiğini göstermektedir. Kavramların yakınlığı, öğrencinin kendisini üniversite topluluğunun kabul edilen bir üyesi olarak hissetmesinin, akademik katılıma doğrudan katkıda bulunduğunu; aynı zamanda kurumla kurulan ilişkinin niteliğinin öğrencinin başarısı, devamlılığı ve üniversite deneyimi üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmada ulaşılan bir diğer önemli bulgu da uluslararası öğrencilerde aidiyet konusunu inceleyen çalışmalar arasındaki ortak atıf ilişkilerini ve alandaki entelektüel yapının genel çerçevesini ortaya koyan ortak atıf ağıdır. Ortak atıf analizi, literatürde hangi yazarların birlikte atıf aldığına bakarak çalışmanın kuramsal temellerini, alanın entelektüel kümelenmelerini ve bilgi akışını görünür kılmaktadır. Ağ yapısındaki düğümler yazarları, düğümler arasındaki çizgiler ise bu yazarların aynı çalışmalarda birlikte atıf aldıkları durumları temsil etmektedir. Düğüm büyüklükleri yazarların literatürdeki toplam atıf yoğunluğuna işaret ederken, renkler benzer tematik veya kuramsal odakları paylaşan kümeleri göstermektedir. Ortak atıf ağı analizi, uluslararası öğrencilerde aidiyet konulu literatürün üç ana kuramsal kaynağa dayandığını göstermektedir:

- 1- Kültürleşme ve kültürlerarası uyum (yeşil küme),
- 2- Psikososyal aidiyet ve sosyal bağlantılar (mavi küme) ve
- 3- Yükseköğretim bağlamında entegrasyon ve kampüs iklimi (kırmızı küme).

Görsel 5. Uluslararası öğrencilerde aidiyet araştırmaları arasındaki ortak atıf ağı (co-citation)

Görsel 5 incelendiğinde ağın üç belirgin kümeden oluştuğu görülmektedir. Merkez konumda yer alan mavi küme, uluslararası öğrencilerde aidiyet duygusunun psikososyal temellerini açıklayan çalışmalardan oluşmaktadır. Bu kümenin merkezindeki Smith (2011), Hendrickson (2011) ve Lee (2007) gibi yazarlar, uluslararası öğrencilerin sosyal ağları, kültürlerarası uyum süreçleri, sosyal bağlantılar ve aidiyet duygusunun belirleyicilerini inceleyen öncü araştırmalarıyla literatürde güçlü bir konuma sahiptir. Bu çalışmalar, aidiyetin sosyal ilişkiler, uyum stratejileri, arkadaşlık ağları ve psikolojik iyi oluşla nasıl etkileşim içinde olduğuna ilişkin kuramsal zemini oluşturmaktadır.

Ağın sol tarafında yer alan yeşil küme, ağırlıklı olarak kültürleşme kuramı ve kültürlerarası uyum literatürüne dayanan çalışmalardan oluşmaktadır. Berry (1997), Ward (2001), Sandhu (1994) ve Constantine (2004) gibi araştırmacılar, kültürleşme gerilimi, kültürel uyum stratejileri, psikolojik uyum ve sosyal destek süreçlerini inceleyen kapsamlı çalışmalarıyla uluslararası öğrencilerin aidiyet deneyimlerine dolaylı fakat güçlü bir kuramsal temel sağlamaktadır. Bu küme, aidiyet araştırmalarının kültürel psikoloji, göç çalışmaları ve kültürlerarası uyum literatürü ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

Ağın sağ tarafında yer alan kırmızı küme ise uluslararası öğrencilerde aidiyet, memnuniyet, sosyal dışlanma ve üniversite bağlılığı üzerine odaklanan daha kurumsal ve sosyolojik içerikli çalışmalardan oluşmaktadır. Glass (2012, 2015), Strayhorn (2012) ve Hausmann (2007) gibi araştırmacılar kampüs iklimi, akademik ve sosyal entegrasyon, öğrenci-öğretim elemanı ilişkileri ve aidiyet duygusunun öğrenci başarısı ve kalış niyeti üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalarıyla bu kümenin merkezinde bulunmaktadır. Bu çalışmalar, aidiyetin yükseköğretim bağlamında nasıl oluştuğunu, hangi yapısal ve pedagojik koşullarla desteklendiğini ve öğrenci davranışlarıyla nasıl ilişkilendiğini açıklayan modern bir kuramsal çerçeve sunmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, 2000–2025 yılları arasında WoS veri tabanında yayımlanan ve uluslararası öğrencilerde aidiyet kavramını doğrudan ele alan 476 makaleyi bibliyometrik yöntemle inceleyerek alandaki akademik üretimin genel görünümünü, kavramsal yönelimlerini ve entelektüel temellerini sistematik biçimde ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, uluslararası öğrencilerde aidiyet literatürünün özellikle son on yılda belirgin bir büyüme sergilediğini; yayın hacmi, atıf düzeyi ve tematik çeşitlilik bakımından giderek daha görünür ve disiplinler arası bir alana dönüştüğünü göstermektedir. Yayın ve atıf analizleri, ABD, Avustralya, Çin, Kanada ve İngiltere’deki araştırmacıların alandaki akademik üretimin büyük bölümünü gerçekleştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu ülkelerin yükseköğretimde uluslararasılaşma politikalarının güçlü olması, uluslararası öğrenci yoğunluğunun yüksekliği ve kültürlerarası uyuma ilişkin araştırma gelenekleri, literatürün coğrafi dağılımını açıklayan temel etkenler olarak değerlendirilebilir. Bulgular, aidiyetin tek yönlü bir kavram olmaktan ziyade uluslararası öğrencilerin kültürel deneyimlerini, sosyal ilişkilerini, psikolojik durumlarını ve akademik etkileşimlerini eş zamanlı olarak şekillendiren çok boyutlu bir yapı olduğunu göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, çalışma sonuçları uluslararası öğrencilerde aidiyetin, sadece öğrencilerin duygusal bağlılıklarını değil; onların kültürel uyumlarını, sosyal ilişkilerini, psikolojik sağlığını ve akademik başarılarını eş zamanlı etkileyen temel bir belirleyici olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, uluslararası öğrencilerle ilgili politika geliştiren kurumların aidiyeti merkezi bir kavram olarak ele almalarının; kapsayıcı kampüs iklimi, kültürlerarası farkındalık çalışmaları, sosyal etkileşimi ve akademik destek mekanizmalarını güçlendiren uygulamalar geliştirmelerinin kritik önem taşıdığını göstermektedir. Bu bibliyometrik çalışma, uluslararası öğrencilerde aidiyet alanının entelektüel yapısını, tarihsel gelişimini ve tematik yönelimlerini makro düzeyde görünür kılmış; gelecekte yapılacak ampirik, kuramsal ve uygulamalı araştırmalar için kapsamlı bir çerçeve sunmuştur. Aidiyet araştırmalarının giderek çeşitlenen uluslararası öğrenci profilleri, dijitalleşen öğrenme ortamları ve artan küresel hareketlilik bağlamında daha da önemli hâle geldiği dikkate alındığında, bu çalışmanın ortaya koyduğu bulguların hem akademik literatüre hem de yükseköğretim politikalarına anlamlı katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Uluslararası öğrencilerde aidiyet araştırmalarının bibliyometrik analizi sonucunda elde edilen bulgular, yükseköğretim kurumlarının akademik, sosyal ve kültürel uygulamalarında aidiyet kavramını daha sistematik ve stratejik biçimde ele almaları gerektiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, araştırmanın sonuçlarına dayanarak hem politika yapıcılar hem de uygulayıcılar için çok boyutlu öneriler aşağıda sunulmaktadır.

Kapsayıcı Kampüs İkliminin Güçlendirilmesi: Aidiyetin en güçlü bileşenlerinden biri olan kapsayıcı kampüs atmosferinin geliştirilmesi için üniversitelerin, farklı kültürel geçmişlere sahip öğrencilerin kendilerini değerli, desteklenmiş ve dahil edilmiş hissetmelerini güçlendirecek politika ve uygulamalara öncelik vermesi gerekmektedir. Bu doğrultuda, kültürel duyarlılık, çeşitlilik ve kapsayıcılık odaklı hizmet içi eğitimlerin öğretim elemanları ve idari personel için düzenli bir biçimde sunulması, kampüs genelinde destekleyici ve kapsayıcı bir öğrenme ortamının sürekliliğini sağlayacaktır.

Sosyal Etkileşim Mekanizmalarının Artırılması: Araştırma bulguları, uluslararası öğrencilerin yerel öğrencilerle kurduğu ilişkilerin aidiyet duygusunu anlamlı biçimde güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda üniversitelerin, kültürlerarası etkileşimi teşvik eden program ve etkinlikleri daha sistemli, sürekli ve kurumsallaşmış bir yapıya dönüştürmesi önem taşımaktadır. Kültürlerarası mentörlük programlarının yaygınlaştırılması, uluslararası ve yerel öğrencilerin birlikte yer aldığı kulüp faaliyetlerinin desteklenmesi ve kültürel paylaşımı artıran kampüs etkinliklerinin düzenli hâle getirilmesi, öğrencilerin sosyal bütünleşmesini ve aidiyet deneyimini güçlendirecek sürdürülebilir bir ekosistemin oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Akademik Entegrasyonun Güçlendirilmesi: Aidiyetin akademik katılım ve etkileşimle yakından ilişkili olduğu dikkate alındığında, üniversitelerin öğrenme ortamlarını uluslararası öğrencilerin aktif katılımını destekleyecek şekilde yapılandırması gerekmektedir. Bu çerçevede küçük grup tartışmalarının yaygınlaştırılması, öğretim elemanlarıyla düzenli danışmanlık ve geri bildirim oturumlarının oluşturulması, ayrıca proje temelli ve akran öğrenmesine dayalı etkinliklerin artırılması büyük önem taşımaktadır. Bu tür pedagojik uygulamalar, uluslararası öğrencilerin sınıf içi etkileşimini güçlendirmenin yanı sıra, kendilerini öğrenme topluluğunun anlamlı bir parçası olarak görmelerine katkıda bulunarak aidiyet duygusunu pekiştirmektedir.

Psikolojik ve Sosyal Destek Hizmetlerinin Erişilebilirliğinin Artırılması: Uluslararası öğrencilerin kültürel uyum, yalnızlık, stres ve yeni bir sosyal ortama uyum sağlama süreçleri göz önünde bulundurulduğunda, yükseköğretim kurumlarının destek hizmetlerini daha kapsayıcı ve erişilebilir bir yapıda sunması önem kazanmaktadır. Bu doğrultuda kültüre duyarlı psikolojik danışmanlık hizmetlerinin güçlendirilmesi, farklı dillerde rehberlik ve bilgilendirme olanaklarının sağlanması ve öğrencilerin deneyimlerini paylaşabilecekleri sosyal destek gruplarının yaygınlaştırılabilir. Bu tür uygulamalar, uluslararası öğrencilerin hem duygusal hem de sosyal uyum süreçlerini kolaylaştırarak aidiyet duygusunun gelişimine anlamlı katkılar sunacaktır.

Üniversiteler Arası İş Birliği Ağlarının Güçlendirilmesi: Bulgular, uluslararası öğrencilerde aidiyet literatürünün belirli coğrafyalarda yoğunlaştığını ve araştırma çıktılarının ağırlıklı olarak birkaç ülke tarafından üretildiğini göstermektedir. Bu durum, alanın gelişiminde bölgesel asimetri oluşmasına yol açmakta ve kavramsal çeşitliliği sınırlandırabilmektedir. Daha dengeli ve kapsayıcı bir akademik ekosistem oluşturulabilmesi için uluslararası araştırma konsorsiyumlarının desteklenmesi, ortak projelerin teşvik edilmesi, öğrenci ve akademisyen hareketliliğini güçlendiren iş birliği programlarının yaygınlaştırılması önerilmektedir. Ayrıca ortak kültürel etkileşim etkinlikleri, uluslararası öğrenci çalıştayları ve bölgesel araştırma ağları gibi uygulamalar, hem kurumsal düzeyde karşılıklı kapasite gelişimine katkı sağlayacak hem de aidiyet konusuna ilişkin daha zengin, kültürlerarası bir bilgi birikiminin oluşmasına imkân tanıyacaktır.

Kesitsel Araştırmaların Ötesine Geçilmesi: Çalışmanın bulguları, literatürün önemli bir bölümünün kesitsel verilere dayandığını ve çoğunlukla tek bir üniversite ya da tek bir ülke bağlamıyla sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, aidiyetin zaman içindeki değişimini, kültürler arası farklılaşmalarını ve bağlamsal örüntülerini anlamayı güçleştirmektedir. Aidiyet; kültürel uyum, kimlik müzakeresi, sosyal sermaye, psikolojik iyi oluş ve akademik angajman gibi çok boyutlu değişkenlerin kesişiminde yer alan karmaşık bir yapıdır. Bu nedenle, gelecekteki çalışmaların yalnızca nicel ölçümlere dayalı betimsel yaklaşımlar yerine daha kapsamlı araştırma tasarımlarına yönelmesi önem arz etmektedir. Karma yöntem araştırmaları, aidiyetin hem nicel eğilimlerini hem de öğrencilerin öznel deneyimlerini birlikte analiz ederek daha derinlikli bir kavrayış sunacaktır. Deneysel ve yarı-deneysel araştırmalar, aidiyeti artırmaya yönelik müdahale programlarının (örneğin sosyal entegrasyon oturumları, akran mentörlüğü, kapsayıcı sınıf uygulamaları) etkisini test etme imkânı sağlayacaktır. Kültürlerarası karşılaştırmalı çalışmalar ise aidiyetin farklı kültürel bağlamlarda nasıl anlam kazandığını, hangi kültürel normlar veya sosyal destek biçimlerinin aidiyeti güçlendirdiğini ortaya koyarak kavramsal çerçevenin evrenselliğini ve bağlamsallığını test edebilir. Bu tür gelişmiş araştırma tasarımları, uluslararası öğrencilerde aidiyetin çok katmanlı yapısını daha kapsamlı biçimde görünür kılacak; politika yapımcılar ve yükseköğretim kurumları için daha etkili ve kanıta dayalı uygulama önerileri geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Oryantasyon Programlarının Yeniden Yapılandırılması: Uluslararası öğrencilerin kampüse ilk adım attıkları dönem, aidiyet duygusunun oluşumunda kritik bir eşiktir. Öğrencilerin üniversite topluluğuna kendilerini dahil hissetmeleri, bu ilk temas deneyimlerinin niteliğiyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle oryantasyon programlarının içerik ve kapsamının yeniden ele alınarak daha kapsayıcı, çok boyutlu ve etkileşim temelli bir yapıya kavuşturulması önem taşımaktadır. Oryantasyon süreçlerinin kültürlerarası etkileşimi güçlendiren tasarımlar içermesi; uluslararası ve yerel öğrencilerin birbirleriyle doğal ve sürdürülebilir sosyal bağlar kurmasını sağlayacak grup çalışmaları, kültürel tanışma etkinlikleri ve akran mentörlüğü uygulamalarının yaygınlaştırılması önerilmektedir. Bunun yanında, uluslararası öğrencilerin ilk haftalarda karşılaştıkları belirsizlikleri azaltmak ve güven duygusunu pekiştirmek amacıyla programların psikososyal uyuma odaklanan destek modülleriyle zenginleştirilmesi önemlidir. Kültürel farklılıkların anlaşılması, stres yönetimi, kampüs yaşamına adaptasyon ve sosyal destek kaynakları gibi temalarla hazırlanan atölyeler, aidiyetin erken dönemde güçlenmesine katkı sunacaktır. Ayrıca, öğrencilerin akademik süreçleri anlamaları aidiyetin bilişsel boyutunu desteklemektedir. Bu nedenle oryantasyon programlarının üniversitenin akademik yapısını açık ve anlaşılır biçimde tanıtan içeriklerle—ders kayıt sistemleri, danışmanlık mekanizmaları, değerlendirme ölçütleri ve akademik etik gibi konular—zenginleştirilmesi önerilir. Kapsayıcı bir biçimde yeniden yapılandırılan bu tür oryantasyon programlarının, uluslararası öğrencilerin üniversiteye aidiyetini yalnızca erken dönemde güçlendirmekle kalmayıp; aynı zamanda akademik başarı, sosyal bütünleşme ve psikolojik iyi oluş üzerinde uzun vadeli olumlu etkiler oluşturması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Aldossari, A. S. (2025). Sense of belonging: international students' experience of intercultural and cultural inclusion in Saudi universities. *Language and Intercultural Communication*, 25(1), 61–75. <https://doi.org/10.1080/14708477.2023.2257193>
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959–975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Arslan, K., & Polat, M. (2023). How well do international students adapt to the Turkish higher education system?, *Kastamonu Education Journal*, 31(3), 513-528. <https://10.24106/KEFDERGI-2022-0044>
- Caligiuri, P., DuBois, C. L. Z., Lundby, K., & Sinclair, E. A. (2020). Fostering international students' sense of belonging and perceived social support through a semester-long experiential activity. *Research in Comparative and International Education*, 15(4), 357-370. <https://doi.org/10.1177/1745499920954311>
- Cena, E., Burns, S., & Wilson, P. (2021). Sense of belonging and the intercultural and academic experiences among international students at a university in Northern Ireland. *Journal of International Students*, 11(4), 812–831. <https://doi.org/10.32674/jis.v11i4.2541>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Glass, C. R., & Westmont, C. M. (2014). Comparative effects of belongingness on the academic success and cross-cultural interactions of domestic and international students. *International Journal of Intercultural Relations*, 38, 106–119. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2013.04.004>
- Grüttner, M. (2019) 'Belonging as a resource of resilience: psychological wellbeing of international and refugee students in study preparation at German Higher Education Institutions. *Student Success*, 10(3), 36-44. <https://doi.org/10.5204/ssj.v10i3.1275>
- Hsieh, C.-J., & Watson, S. (2025). Fostering well-being and belonging among international graduate students: A positive psychology approach. *Journal of International Students*, 15(5), 1-18. <https://doi.org/10.32674/4gzmg64>
- Juboori, R., Barker, D., & Kim, Y. J. (2025). Predictors of Academic Adjustment Among International Students in Rural Southern USA. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 22(2), 253. <https://doi.org/10.3390/ijerph22020253>
- Kusci, I., Oztosun, A., & Arli, N.B. (2023). Mediating Role of Social Exclusion in the Relationship Between Sense of Belonging and Loneliness in International Students. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 18(3), 297-315. <https://doi.org/10.29329/epasr.2023.600.14>
- Lu, W., Tamayo-Verleene, K., Söderberg, A.-M., Puffer, S., & Meschke, S. (2024). Exploring the mediating role of cross-cultural adjustment in international student satisfaction. *Social Sciences & Humanities Open*, 10, 101122. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2024.101122>
- Manyeruke, G. & Tansel, E. (2024). Investigating social and psychological adaptation among international students: A study of factors influencing wellbeing. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(2), 105-115
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G., & PRISMA Group. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: The PRISMA statement. *PLoS Medicine*, 6(7), e1000097. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1000097>
- Quacquarelli Symonds. (2025, 1 Haziran). *Global student flows report*. <https://www.qs.com/insights/global-student-flows-report> [qs.com](https://www.qs.com) adresinden 27.11.2025 tarihinde erişilmiştir.

- Tewari, K., Lundin, E., Cho, S.-J., Du, X., Rocha Oliveira, J., & Fernandez, M. (2024). International graduate students' perspectives on sense of belonging in leisure. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 35, 100505. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2024.100505>
- Times Higher Education. (2025, 24 Haziran). *Global international student numbers triple over two decades*. <https://www.timeshighereducation.com/news/global-international-student-numbers-triple-over-two-decades> Times Higher Education (THE) adresinden 27.11.2025 tarihinde erişilmiştir.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2025, 23 Haziran). *Record number of higher education students highlights global need for recognition of qualifications*. <https://www.unesco.org/en/articles/record-number-higher-education-students-highlights-global-need-recognition-qualifications> adresinden 27.11.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Yıldırım, H. H., Zimmermann, J., & Jonkmann, K. (2021). The importance of a sense of university belonging for the psychological and academic adaptation of international students in Germany. *Zeitschrift Für Entwicklungspsychologie Und Pädagogische Psychologie*, 53(1–2), 15–26. <https://doi.org/10.1026/0049-8637/a000234>
- Zhang, H., Abbott, N., Waldeck, D., & Holliman, A. (2025) Social interaction, sense of belonging, and psychological wellbeing: A study of Chinese international students in UK higher education. *Frontiers in Education*, 10, 1677348. <https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1677348>
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429–472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>